

HANGZHOU

Strategický akčný plán 2026 - 2035

Uvod

Strategický akčný plán mesta Hangzhou 2026 – 2035 stavia biosférické rezervácie do jadra obnovenej vízie globálnej udržateľnosti, ktorá rieši súčasné aj budúce výzvy. Vízia formulovaná v strategickom akčnom pláne je v súlade s Agendou pre udržateľný rozvoj do roku 2030 a neskôr a s Kunmingso-montrealským Globálnym rámcom pre biodiverzitu (KMGBF). Strategický akčný plán tiež zahŕňa Pakt pre budúcnosť z roku 2024, ktorý vyzýva na prehodnotenie rozvojových modelov a medzinárodnej spolupráce. Hoci pakt uznáva existenčné riziká vychádzajúce z minulých rozhodnutí, zdôrazňuje optimistickú cestu vpred vychádzajúcu z vedomostí, inovácií a globálnej spolupráce. Strategický akčný plán mesta Hangzhou si kladie za cieľ zachovať a udržateľne využívať biodiverzitu, zvýšiť odolnosť ekosystémov a prispieť k pozitívnej klimatickej budúcnosti a zároveň podporovať spravodlivé, rovnocenné a udržateľné spoločnosti s domorodým obyvateľstvom a miestnymi komunitami v centre implementácie. Globálny Kontext Chang-čou Strategický akčný plán Strategický akčný plán tiež posilňuje úlohu biosférických rezervácií pri presadzovaní Deklarácie OSN o právach pôvodného obyvateľstva (UNDRIP) a stavia na výsledkoch Medzivládnej platformy pre vedeckú politiku v oblasti biodiverzity a ekosystémových služieb (IPBES) a jej transformačného hodnotenia zmien. Strategický akčný plán ďalej posilňuje dôležitosť multilateralizmu pri riešení globálnych výziev, ako je strata biodiverzity, zmena klímy a znečistenie, prostredníctvom kolektívnych a koordinovaných opatrení. Program MAB sa prezentuje ako hybná sila tejto transformácie a do svojho rámca integruje udržateľný rozvoj, mier, bezpečnosť a ľudské práva. Svetová sieť biosférických rezervácií (WNBR) v rámci programu, založená v roku 1976, v roku 2025 zahŕňa 759 rezervácií v 136 krajinách. Tieto lokality fungujú ako modely pre integráciu ochrany prírody, trvalo udržateľného rozvoja a logistickej podpory prostredníctvom funkčného územného plánovania a participatívneho manažmentu.

Vízia Programu MAB

Našou víziou je svet, v ktorom my, ľudské bytosti, žijeme podľa kolektívneho chápania našej spoločnej budúcnosti na konečnej planéte a uznávame našu vzájomnú závislosť s neľudským životom. Jednotlivci a komunity zodpovedne spolupracujú na vytváraní zdravých, mierových a prosperujúcich spoločností, ktoré žijú v harmónii s prírodou, s dôrazom na spravodlivosť v rámci generácií a medzi generáciami a sociálnu a ekologickú solidaritu. Dosiahnutie tejto vízie si vyžaduje transformačnú zmenu vrátane hlbokého prehodnotenia vzťahu ľudstva k prírodnému svetu, kde sú ľudia neoddeliteľnou súčasťou prírody. Strategický akčný plán Chang-čou posilňuje biosférické rezervácie, aby plne plnili svoju úlohu katalyzátorov takýchto transformačných zmien na svojich územiach a mimo nich.

CIEĽ A: PRISPIEŤ K DOSIAHNUTIU MULTILATERÁLNYCH ENVIRONMENTÁLNYCH DOHÔD A AGENDY PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ DO ROKU 2030 A V ĎALŠOM OBDOBÍ

Tým, že biosférické rezervácie kladú vzťah medzi človekom a prírodou do centra svojho poslania, demonštrujú, ako môže ekologická integrita zlepšiť kvalitu života a udržateľnosť. Biosférické rezervácie môžu slúžiť ako modelové lokality na podporu krajín pri implementácii Globálneho rámca biodiverzity Kunming-Montreal, prispievať k inkluzívnym prístupom k ochrane prírody a udržateľnému rozvoju integráciou biodiverzity a ekosystémových služieb do územného plánovania a riadenia a podporou ich udržateľného využívania. Môžu tiež širšie prispieť k dosiahnutiu strednodobej stratégie UNESCO, multilaterálnych environmentálnych dohôd (MEA) a súčasných a budúcich cieľov udržateľnosti prostredníctvom vytvárania synergií a lepšie koordinovaných opatrení. Program MAB a jeho WNBR môžu podporovať mier, inkluzívnu ochranu prírody a udržateľný rozvoj, katalyzovať aktivity a inšpirovať širšie zapojenie ľudí, komunit a kultúry do formovania udržateľnej budúcnosti po roku 2030.

Akčný cieľ 1

Propagovať biosférické rezervácie ako modely vzťahov medzi človekom a prírodou

- Od roku 2026 do roku 2035 všetky biosférické rezervácie ilustrujú príspevky prírody k zdraviu, kultúre, živobytiu a blahobytu prostredníctvom aspoň jedného demonštračného projektu s hlavným zameraním na posilnenie vzťahu medzi človekom a prírodou, inšpirujúc ďalšie územia mimo WNBR.

Akčný cieľ 2

Podporovať Agendu udržateľného rozvoja do roku 2030

- Do roku 2030 všetky biosférické rezervácie integrujú príspevky k implementácii cieľov udržateľného rozvoja do svojho plánu alebo stratégie riadenia.
- Do roku 2035 sa globálna Agenda udržateľného rozvoja do roku 2030 a ďalšie obdobia odrážajú v pláne alebo stratégii riadenia všetkých biosférických rezervácií.
- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie identifikovali presnú povahu a rozsah svojich individuálnych príspevkov k súčasným a budúcim multilaterálnym environmentálnym dohodám a integrovali ich do svojho plánu alebo stratégie riadenia.

Akčný cieľ 3

Integrovať príspevky biosférických rezervácií do globálneho rámca biodiverzity Kunming-Montreal

- Do roku 2030 budú všetky biosférické rezervácie integrované do národného plánovania biodiverzity a udržateľného rozvoja vrátane národných a miestnych stratégií a akčných plánov biodiverzity (NBSAP a LBSAP), národných správ, národných dokumentov priestorového plánovania, stratégií udržateľného rozvoja a systémov monitorovania a podávania správ s cieľom preukázať ich hodnotu.
- Do roku 2028 všetky biosférické rezervácie identifikovali svoje individuálne príspevky ku globálnemu rámcu biodiverzity Kunming-Montreal a integrovali ich do svojho plánu alebo stratégie riadenia.

Akčný cieľ 4

Chrániť prirodzené biotopy

- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie nezaznamenajú žiadnu čistú stratu prirodzených biotopov v kľúčových oblastiach a iných oblastiach s vysokou biodiverzitou a budú implementovať stratégie na ochranu a obnovu prirodzených biotopov v nárazníkových zónach a prechodných oblastiach.
- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie prispievajú k zastaveniu vymierania druhov spôsobeného človekom prostredníctvom ochrany biotopov, znižovania degradácie ekosystémov a udržiavania prepojenia a odolnosti.

Akčný cieľ 5

Podporovať projekty obnovy

- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie identifikujú a uprednostnia degradované oblasti a iniciujú alebo podporia aspoň jeden projekt obnovy.
- Do roku 2035 všetky degradované oblasti v kľúčových oblastiach (ak nejaké existujú) sú v procese obnovy (vrátane prirodzenej regenerácie), 50 percent degradovaných oblastí v ochranných zónach je v procese obnovy a 30 percent degradovaných oblastí v prechodných oblastiach je v procese obnovy. Akčný cieľ 6 Zabezpečiť, aby biosférické rezervácie prispievali k cieľu KGBF 31
- Do roku 2028 sa úloha biosférických rezervácií zohľadní a v prípade potreby uzná a uznáva v národných stratégiách smerom k dosiahnutiu cieľa ochrany 30x30 v rámci KGBF.
- Do roku 2030 budú mať všetky kľúčové oblasti v biosférických rezerváciách štatút právnej ochrany, aby splňali cieľ 3 KMGBF.
- Do roku 2028 bude na národnej úrovni preskúmaný potenciál ochranných zón a prechodných oblastí ako iných účinných ochranných opatrení založených na oblasti (OECM) s aktívnym zapojením národných výborov MAB, biosférických rezervácií, domorodého obyvateľstva a miestnych komunít, ako aj rôznych držiteľov vedomostí, berúc do úvahy špecifické národné, regionálne alebo miestne podmienky a kontexty.
- Do roku 2030 bude príspevok biosférických rezervácií k cieľu 3 zahrnutý do národných správ.

CIEĽ B: POSILNIŤ A ROZVÍJAŤ PROGRAM MAB A JEHO WNBR VRÁTANE ĽUDSKÝCH AJ FINANČNÝCH ZDROJOV A POSILNIŤ EXCELENTNOSŤ SIETE

Program MAB a jeho Svetová sieť biosférických rezervácií prechádzajú na moderný a pútavý komunikačný prístup, ktorý oslovuje rozmanité publikum na všetkých úrovniach a zvyšuje povedomie o úlohách a hodnotách biosférických rezervácií. Na podporu tohto prechodu členské štáty programu MAB posilňujú WNBR prostredníctvom relevantných opatrení vrátane zriadenia funkčných multidisciplinárnych národných výborov MAB alebo ekvivalentných subjektov a poskytujú financovanie a multidisciplinárne ľudské zdroje pre efektívne riadenie biosférických rezervácií, ktoré zahŕňa ochranu biodiverzity, trvalo udržateľný rozvoj, výskum, vzdelávanie a participatívne riadenie. Inkluzívna a na výsledky orientovaná WNBR je nevyhnutná na zabezpečenie integrity a odolnosti ekosystémov na celom svete. Na podporu poslania MAB by všetky členské štáty UNESCO mali podporovať zriaďovanie biosférických rezervácií, najmä v oblastiach s vysokou biodiverzitou vrátane pobrežných a morských rezervácií.

Na podporu poslania MAB by všetky členské štáty UNESCO mali podporovať zriaďovanie biosférických rezervácií, najmä v oblastiach s vysokou biodiverzitou vrátane pobrežných a morských rezervácií.

Inkluzívnosť sa vzťahuje aj na všetkých aktérov zapojených do každodenného života biosférických rezervácií. Tieto lokality sú modelovými územiami pre zmysluplnú účasť zainteresovaných strán a držiteľov práv. V súlade s tým uznávajú dôležitosť domorodého obyvateľstva a miestnych komunít pri ochrane biodiverzity. Biosférické rezervácie podporujú pozitívne sociálne zmeny. V súlade s mottom Agendy 2030 „Nenechať nikoho pozadu“ uplatňuje WNBR rovnosť ako základný princíp s osobitným zameraním na podporu rodovej rovnosti. Zdôrazňuje tiež a vytvára podmienky pre účasť mladých ľudí ako súčasných a budúcich aktérov pri implementácii Programu MAB. Biosférické rezervácie môžu prispieť k budovaniu mieru tým, že zohrávajú úlohu v spravodlivých prechodoch a globálnej spravodlivosti. WNBR môže tiež fungovať ako sieť solidarity, ktorá podporuje biosférické rezervácie postihnuté konfliktmi alebo prírodnými katastrofami. Cezhraničné biosférické rezervácie sú obzvlášť dôležité, pretože posilňujú spoluprácu v oblasti ochrany prírody a trvalo udržateľného rozvoja a zároveň podporujú mierové vzťahy medzi susednými krajinami. Na podporu spolupráce by WNBR mala využívať platformy na zdieľanie vedomostí a medzi biosférickými rezerváciami by sa mali zriadiť partnerské a výmenné programy. Tematické a geografické siete programu MAB posilňujú svoju činnosť tým, že stanovujú svoje pracovné plány participatívnym spôsobom, rozvíjajú účinné komunikačné stratégie a poskytujú primerané financovanie. Program MAB si cení rozmanitosť rodiny UNESCO a posilňuje svoje väzby prostredníctvom spolupráce s rôznymi sektormi organizácie, ako sú pridružené školy UNESCO, komunity ESD UNESCO, centrá UNESCO kategórie II a katedry UNESCO; a s ďalšími partnermi OSN. Biosférické rezervácie môžu slúžiť aj ako národné lokality na monitorovanie pokroku smerom k cieľom udržateľného rozvoja a Globálnemu rámcu biodiverzity Kunming-Montreal (2022 – 2030), ako aj k iným relevantným globálnym a/alebo regionálnym dohovorom OSN. Na tento účel musia byť informácie systematizované, vyhľadateľné, prístupné, interoperabilné, opakovane použiteľné, porovnateľné a transparentné.

Akčný cieľ 14

Zlepšiť reprezentatívnosť WNBR zriadením nových biosférických rezervácií, najmä cezhraničných lokalít

- Do roku 2035 bude WNBR zahŕňať aspoň jednu biosférickú rezerváciu z každého členského štátu UNESCO a zlepši sa reprezentatívnosť siete z hľadiska biómov a geografickej rovnováhy.
- Do roku 2035 sa počet biosférických rezervácií a cezhraničných lokalít v WNBR výrazne zvýši, čo uznáva potrebu dodatočnej podpory v tomto procese.

Akčný cieľ 15

Biosférické rezervácie pre domorodé obyvateľstvo a miestne komunity

- Do roku 2035 budú národné výbory MAB a národné komisie pre UNESCO aktívne podporovať domorodé obyvateľstvo a miestne komunity, ktoré historicky obývali a spravujú územia a chránené oblasti, aby sa pripojili k WNBR, pričom sa zabezpečí ich slobodný, predchádzajúci informovaný súhlas a plná a účinná účasť na procese vyhlasovania biosférických rezervácií.
- Do roku 2035 všetky dotknuté biosférické rezervácie zabezpečia plnú a efektívnu účasť domorodého obyvateľstva a miestnych komunít na procesoch ich vyhlasovania, riadenia a správy.

- Do roku 2035 bude WNBR podporovať domorodé obyvateľstvo a miestne komunity s cieľom zlepšiť prenos a uplatňovanie ich vedomostí, praktík a kultúry súvisiacich s prírodou ako základnej zložky troch funkcií biosférickej rezervácie.

Akčný cieľ 16

Podporovať koherentný zber údajov, pokročilé monitorovanie a hodnotenie

- Do roku 2026 budú nominačné a pravidelné kontroly formulárov a postupov biosférických rezervácií harmonizované do užívateľsky prívetivejšieho formátu a budú otvorené a prístupné, aby sa uľahčil koherentný a postupný zber základných údajov pre hodnotenia a hodnotenia výkonnosti biosférických rezervácií.
- Do roku 2028 sekretariát MAB zavedie potrebné mechanizmy na zabezpečenie plnej dostupnosti nominačnej dokumentácie, formulárov pravidelného preskúmania a ďalších dokumentov a údajov MAB, pričom implementuje politiku otvoreného prístupu prijatú ICC v roku 2014.

- Do roku 2030 sekretariát MAB poskytne technické usmernenia a interoperabilné a užívateľsky prívetivé nástroje a postupy na transparentné posúdenie efektívnosti manažmentu biosférických rezervácií a posilní využívanie digitálnych nástrojov na monitorovanie.

Akčný cieľ 17

Posilniť tematické a regionálne siete programu MAB

Do roku 2028 sa všetky tematické a regionálne siete dohodli na pracovných plánoch vypracovaných v konzultácii s rôznymi zainteresovanými stranami, spolu so stratégiami oslovovania a komunikácie a primeraným financovaním na zabezpečenie efektívnej prevádzky s aktívnou účasťou.

Akčný cieľ 18

Propagovať a podporovať pobrežné a morské biosférické rezervácie

- Do roku 2028 WNBR vypracuje usmernenia na riešenie špecifických výziev pobrežných a morských biosférických rezervácií, ktoré podporia ich nomináciu, riadenie a monitorovanie.
- Do roku 2035 WNBR zabezpečí nárast pobrežných a morských biosférických rezervácií, čím prispeje k 30-percentnému cieľu Cieľa 3 KMGBF.

Akčný cieľ 19

Podporovať efektívne fungovanie a reprezentatívnosť národných výborov MAB alebo ekvivalentov

- Do roku 2035 budú národné výbory MAB alebo ekvivalenty v každom členskom štáte funkčné a budú povzbudzované k rozšíreniu svojho formálneho zloženia dodržiavaním multidisciplinárnych a transdisciplinárnych a medzigeneračných prístupov, pričom sa vyhnú akejkoľvek rodovej diskriminácii vrátane zastúpenia vedeckých inštitúcií, orgánov, riadiacich a spravujúcich orgánov biosférických rezervácií a zainteresovaných strán vrátane mládeže, domorodého obyvateľstva a miestnych komunít.

Akčný cieľ 20

Rozvíjať mládežnícku sieť MAB

- Do roku 2027 mládežnícke siete MAB vypracujú stratégiu financovania a do roku 2030 zabezpečia financovanie prostredníctvom partnerstiev a iných finančných mechanizmov vrátane podpory príspevkov od WNBR.
- Do roku 2030 WNBR udrží príležitosti pre mládež aktívne sa zapájať do aktivít súvisiacich s MAB na miestnej, národnej, regionálnej a globálnej úrovni vrátane rozvoja formálnych aj neformálnych mládežníckych sietí.
- Do roku 2035 WNBR uľahčí širokú a stabilnú účasť mládeže na rozhodovacích procesoch na všetkých úrovniach, a to aj v rámci biosférických rezervácií, aby sa zabezpečilo zastúpenie mládeže vo všetkých orgánoch Programu MAB vrátane Medzinárodného poradného výboru MAB, Medzinárodného poradného výboru pre biosférické rezervácie (IACBR), Národných výborov MAB, výborov pre správu biosférických rezervácií, participatívnych orgánov biosférických rezervácií a Regionálnych a tematických sietí.
- Od roku 2026 do roku 2030 sekretariát MAB v spolupráci s regionálnymi a terénnymi kancelármi UNESCO, sieťami biosférických rezervácií a kľúčovými zainteresovanými stranami vyvíja a implementuje aktivity rozvoja kapacít na mieru pre najmenej 150 mladých ľudí ročne, čím sa zabezpečí rozmanitá a inkluzívna účasť.

Akčný cieľ 21

Podporovať rodovú rovnosť v programe MAB

- Do roku 2028 sekretariát MAB identifikuje a navrhuje ICC výber položiek týkajúcich sa údajov rozdelených podľa pohlavia (vrátane účasti na riadení a aktivitách súvisiacich s biosférickými rezerváciami, získaných výhod atď.) na integráciu do nominačných formulárov, národných správ a pravidelných správ (vrátane strednodobých hodnotení).
- Do roku 2028 všetky biosférické rezervácie a národné výbory MAB alebo ekvivalenty riešia rodové nerovnosti, a to aj prostredníctvom akčných plánov pre rodovú rovnosť.
- Do roku 2030 program MAB a jeho WNBR podniknú kroky na zabezpečenie riešenia rozdielov v rodovej rovnosti v riadení, berúc do úvahy kontextové potreby.
- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie a národné výbory MAB alebo ekvivalenty zbierajú údaje rozdelené podľa pohlavia s cieľom posúdiť a riešiť ich pokrok smerom k rodovej rovnosti a spravodlivosti.

Akčný cieľ 22

Mobilizácia rodiny UNESCO a partnerov OSN a propagácia osvedčených postupov prostredníctvom lokalít označených UNESCO

- Do roku 2030 všetky biosférické rezervácie s podporou svojho národného výboru MAB a národnej komisie pre UNESCO v prípade potreby oslovia príslušných členov rodiny UNESCO – na miestnej, národnej alebo medzinárodnej úrovni – s cieľom zapojiť sa do spoločnej práce v oblasti vedy o udržateľnosti, vzdelávania pre udržateľný rozvoj (ESD) a rozvoja kapacít a s cieľom posilniť efektívne riadenie s cieľom splniť kritériá pre označenie za biosférické rezervácie preskúmajú synergie s Dohovorom UNESCO o svetovom dedičstve, Globálnym programom geoparkov UNESCO a ďalšími vedeckými programami UNESCO.
- Do roku 2030 sekretariát MAB vytvorí vzdelávaciu platformu na zdieľanie skúseností a získaných poznatkov medzi členskými štátmi a lokalitami označenými UNESCO, ktorá zdôrazňuje úlohu biosférických rezervácií pri zabezpečovaní rovnováhy medzi ekonomickými, sociálnymi a ekologickými systémami.

Akčný cieľ 23

Zabezpečiť inštitucionálnu podporu pre dostatočné finančné a ľudské zdroje pre biosférické rezervácie

- Do roku 2028 biosférické rezervácie s podporou svojich vlád pridelia potrebný rozpočet a personál na plnenie troch funkcií podľa kritérií programu MAB.
- Do roku 2028 budú mať všetky biosférické rezervácie potrebné zdroje a kapacity na implementáciu strategického akčného plánu Hangzhou a posilnia partnerstvá s medzinárodnými, národnými a miestnymi organizáciami s cieľom poskytovať technickú a finančnú podporu.
- Do roku 2030 budú posilnené partnerstvá verejného a/alebo súkromného sektora na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni doplnením ľudských a finančných zdrojov v biosférických rezerváciách.

Akčný cieľ 24

Podporovať rozvoj kapacít prostredníctvom spolupráce medzi biosférickými rezerváciami v rámci WNBR

- Do roku 2027 všetky biosférické rezervácie, národné výbory a regionálne a tematické siete identifikovali potreby rozvoja kapacít v rámci WNBR, ktoré sa majú riešiť implementáciou strategického akčného plánu Hangzhou.
- Do roku 2028 bude sekretariát MAB v spolupráci s regionálnymi a terénnymi kancelármi a ďalšími partnermi slúžiť ako mechanizmus prepojenia potrieb rozvoja kapacít s poskytovateľmi budovania kapacít, pričom bude čerpať zo silných stránok WNBR.
- Od roku 2026 do roku 2035 všetky biosférické rezervácie zriadia aspoň jeden výmenný, partnerský alebo twinningový program s cieľom posilniť dlhodobú spoluprácu a zdieľanie znalostí a osvedčených postupov v rámci WNBR.

Akčný cieľ 25

Podporovať solidaritu v rámci WNBR

- Do roku 2028 WNBR prostredníctvom sekretariátu programu MAB vyvinú modelové prístupy pre biosférické rezervácie v regiónoch postihnutých konfliktom, ktoré podporia spoluprácu komunít a presadzujú dialóg, mier a prevenciu a riešenie konfliktov v súlade s mandátom UNESCO.
- Do roku 2030 WNBR s podporou sekretariátu MAB zriadi mechanizmus na mobilizáciu podpory zo siete s cieľom udržať alebo obnoviť biosférické rezervácie v regiónoch postihnutých konfliktom alebo postkonfliktnými situáciami alebo prírodnými rizikami.

Akčný cieľ 26

Zlepšiť komunikáciu v rámci WNBR

- Do roku 2030 bude WNBR komunikovať inovatívnym, inkluzívnym a transparentným spôsobom, pričom bude zohľadňovať technologickú heterogenitu medzi regiónmi a komunitami, osloviť široké spektrum publika a uprednostňovať oslovovanie kľúčových zainteresovaných strán v spoločnosti.
- Do roku 2030 bude WNBR s podporou programu MAB vyvíjať a používať efektívne, interoperabilné, dostupné a užívateľsky prívetivé komunikačné nástroje a platformy na uľahčenie rozvoja kapacít, zdieľania znalostí a vzdelávania v oblasti trvalo udržateľného rozvoja; a na posilnenie partnerstiev medzi biosférickými rezerváciami a sieťami MAB, čím sa podporí mier a široká účasť naprieč hranicami.
- Do roku 2030 bude mať každá biosférická rezervácia vyvinuté a bude používať efektívne, interoperabilné, dostupné a užívateľsky prívetivé komunikačné nástroje a platformy.

CIEĽ C: ROZVÍJAŤ VÝSKUM A ZDIEĽAŤ POZNATKY A PONAUCENIA ZÍSKANÉ Z WNBR S CIEĽOM UĽAHČIŤ ŽIVOT V HARMÓNII S PRÍRODOU, ZOSÚLADIŤ SA S CIEĽMI UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA A INŠPIROVAŤ A OVPLYVNIŤ UDRŽATEĽNÚ BUDÚCNOSŤ A DOHODY PO ROKU 2030.

Vzhľadom na priekopnícku úlohu programu MAB ako medzivládneho vedeckého programu je mimoriadne dôležité monitorovať, do akej miery biosférické rezervácie umožňujú vytvárať podmienky potrebné pre transformačnú zmenu, aby sa „žilo v harmónii s prírodou“, a do akej miery podporili implementáciu Medzinárodnej dekády vedy pre trvalo udržateľný rozvoj OSN (2024 – 2033) a výzvu UNESCO na akciu v oblasti slobody a bezpečnosti vedcov. Keďže strategický akčný plán mesta Chang-čou (2026 – 2035) sa zhoduje s koncom cieľov udržateľného rozvoja (2015 – 2030) a globálneho rámca pre biodiverzitu Kunming-Montreal (2022 – 2030) a presahuje rok 2030, bude sa musieť prispôbiť získaným poznatkom, úspešným príbehom, výzvam a vznikajúcim potrebám. Hoci sú biosférické rezervácie označené UNESCO zriadené pod jurisdikciou štátov, dlhoročné skúsenosti programu MAB a jeho WNBR s používateľmi a správcami obnoviteľných prírodných zdrojov by nepochybne mohli poskytnúť užitočnú inšpiráciu, ako chrániť a zabezpečiť udržateľné využívanie biodiverzity na otvorenom mori a mimo národnej jurisdikcie v spolupráci s príslušnými organizáciami vrátane Medzivládnej oceánografickej komisie UNESCO (IOC) a Dekády oceánov OSN. WNBR je jedinečná medzinárodná sieť so skúsenosťami a partnerstvami na vykonávanie interdisciplinárneho a transdisciplinárneho, na riešenia zameraného, integračného, interaktívneho a vznikajúceho výskumu pre udržateľnú budúcnosť a transformačné zmeny. Sieť poskytuje množstvo príležitostí na rozvoj, spoluprácu a partnerstvo s rôznymi držiteľmi vedomostí, ako sú domorodé obyvateľstvo a miestne komunity, mimovládne organizácie a podniky, okrem iného. Biosférické rezervácie slúžia ako živé laboratória a vzdelávacie miesta, ktoré prispievajú k medzinárodnému výskumu, ktorý podporuje partnerstvá medzi biosférickými rezerváciami, univerzitami a výskumnými inštitúciami. Biosférické rezervácie by sa mali posilniť s cieľom zlepšiť živobytie a sociálno-ekonomickú pohodu na miestnej úrovni prostredníctvom všetkých foriem vedomostí, vedy, vzdelávania, kultúry a financovania. To zahŕňa rešpektovanie slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu domorodého obyvateľstva a miestnych komunít, oživenie miestnych kultúr a ekonomík s cieľom chrániť tradičné hodnoty a kombinovať domorodé a miestne vedomosti s vedou a technikou s cieľom informovať o udržateľných postupoch a životnom štýle pre budúcnosť.

Akčný cieľ 27

Zvýšiť účasť národných vedeckých inštitúcií a vedeckých spoluprác na implementácii programu MAB

- Do roku 2030 bude mať 80 percent členských štátov aspoň jednu národnú vedeckú inštitúciu alebo výskumnú iniciatívu zapojenú do medzinárodných výskumných programov súvisiacich s programom MAB a/alebo biosférickými rezerváciami.

- Do roku 2035 sa rozvinú synergické interakcie medzi programom MAB a ďalšími globálnymi transdisciplinárnymi vedeckými programami, s ktorými program MAB a jeho WNBR musia spolupracovať a lepšie sa integrovať, pričom budú skúmať biosférické rezervácie uznané ako preferované lokality pre výskum.

Akčný cieľ 28

Uľahčiť výskum a monitorovanie na podporu „života v harmónii s prírodou“

- Do roku 2028 program MAB bude podporovať a podporovať výskum globálneho vnímania „života v harmónii s prírodou“.
- Do roku 2030 program MAB bude podporovať a podporovať výskum alternatívnych spôsobov obživy, rodovú rovnosť a demonštračné programy, ktoré integrujú domorodé a miestne poznatky, zapájajú mládež a komunikujú vedecké informácie o udržateľných riešeniach prostredníctvom transformačného vzdelávania a odbornej prípravy ako podporu pre miestnych lídrov verejnej mienky a osoby s rozhodovacou právomocou v oblasti riadenia.
- Do roku 2035 všetky biosférické rezervácie uskutočnili aspoň jeden interdisciplinárny a/alebo transdisciplinárny výskumný a monitorovací projekt, v rámci ktorého sa zdieľajú informácie o prechode na udržateľné praktiky v rámci WNBR, programu MAB a mimo neho.

Akčný cieľ 29

Odstrániť prekážky vnútrogeneračného a medzigeneračného mieru, rovnosti, rodovej rovnosti a spravodlivosti v rámci WNBR

- Do roku 2030 program MAB vytvorí multidisciplinárny komplexný rámec na odstraňovanie prekážok vnútrogeneračného a medzigeneračného mieru, rovnosti, rodovej rovnosti a spravodlivosti na základe prípadových štúdií v rámci WNBR a podporí medzinárodnú spoluprácu s cieľom zdieľať poznatky, úspešné príbehy a získané skúsenosti.

Akčný cieľ 30

Podporovať otvorenú vedu a občiansku vedu, podporovať využívanie inovatívnych a účinných nástrojov a uľahčovať zapojenie zainteresovaných strán

- Do roku 2028 program MAB uľahčuje, podporuje a umožňuje rozvoj otvorenej vedy a občianskej vedy v rámci biosférických rezervácií a medzi nimi prostredníctvom medzinárodnej spolupráce a partnerstiev s univerzitami a výskumnými inštitúciami, pričom zapojí všetky zainteresované strany vrátane mládeže, domorodého obyvateľstva a miestnych komunít.
- Do roku 2030 všetky biosférické rezervácie uplatňujú inovatívne metódy zapojenia zainteresovaných strán s cieľom uľahčiť tvorbu robustných a praktických poznatkov, pričom uznávajú rôzne spôsoby poznávania a sprevádzajú mediáciu, riešenie konfliktov a inkluzívne prístupy.

Akčný cieľ 31

Podporovať využívanie biosférických rezervácií ako vzdelávacích miest pre udržateľnú budúcnosť

- Do roku 2028 program MAB posúdi, ako biosférické rezervácie prispievajú k implementácii globálneho rámca pre biodiverzitu Kunming-Montreal, dohovorov z Ria, cieľov udržateľného rozvoja a ďalších relevantných environmentálnych dohôd; analyzuje, dokumentuje a komunikuje dôvody úspechu a neúspechu; a prispieva k súdržnosti a konvergencii v dohodách po roku 2030.
- Do roku 2030 program MAB uľahčí rozvoj výskumných stratégií v biosférických rezerváciách pre aktivity na úrovni od lokálnej až po globálnu, rozvíja a implementuje efektívne partnerstvá s miestnymi univerzitami alebo výskumnými inštitúciami.
- Do roku 2030 program MAB zvýši viditeľnosť biosférických rezervácií ako vzdelávacích a výskumných miest pre súčasné a po roku 2030 multilaterálne environmentálne dohody vrátane Kunming-montrealského globálneho rámca pre biodiverzitu, Rio dohovorov a ďalších cieľov po roku 2030, čím si postaví na podporu výskumu, experimentovania a vývoja nástrojov a prístupov k riadeniu.

Akčný cieľ 32

Podporovať výskumné partnerstvá v rámci rodiny UNESCO a v rámci a medzi lokalitami určenými UNESCO

Do roku 2030 program MAB navrhne, uľahčí a spustí medzinárodné kolaboratívne projekty po dosiahnutí cieľov udržateľného rozvoja, založené na interdisciplinárnom výskume, o ekologických,

sociálnych a ekonomických podmienkach obývateľnosti planéty v 22. storočí a neskôr, čo umožní výskumnú spoluprácu a partnerstvá v rámci celej rodiny UNESCO vrátane programov, katedier, centier kategórie II a lokalít určených UNESCO, ako aj súvisiacich iniciatív OSN.

Akčný cieľ 33

Spojiť domorodé a miestne poznatky s vedou a technikou pre udržateľnosť

- Do roku 2030 program MAB vypracuje a implementuje špecifický program, ktorý rešpektuje slobodný, predchádzajúci a informovaný súhlas a ktorý kombinuje domorodé a miestne poznatky s vedeckými poznatkami, novými technológiami a inováciami s cieľom udržateľne spravovať biosférické rezervácie a lepšie riešiť vznikajúce problémy a environmentálne krízy.
- Od roku 2026 do roku 2035 program MAB inventarizuje a hodnotí rôzne znalostné systémy v rámci WNBR a formuluje osvedčené postupy pre ich registráciu, ochranu, publikovanie, zlepšovanie a šírenie v záujme udržateľnosti.

Akčný cieľ 34

Spojiť vzdelávanie, vedu a kultúru pre udržateľnosť

- Do roku 2028 program MAB spustil akčné programy, ktoré spájajú biodiverzitu a kultúrnu rozmanitosť pre udržateľnosť a mier medzi ľuďmi a medzi ľuďmi a prírodou.
- Do roku 2028 program MAB preskúma a spolupracuje s partnermi na šírení a integrácii princípov a znalostí o biosférických rezerváciách, pričom vychádza z princípov vzdelávania pre trvalo udržateľný rozvoj (ESD) do aktivít vzdelávacích centier, univerzít, katedier UNESCO, školských osnov, neformálneho a kontinuálneho vzdelávania a programov odbornej prípravy, v rámci aj mimo biosférických rezervácií, a to aj prostredníctvom siete pridružených škôl UNESCO, globálnej siete UNESCO ESD pre rok 2030, partnerstva pre zelené vzdelávanie, ako aj úsilia UNESCO v oblasti vodného vzdelávania a gramotnosti v oblasti oceánov.
- Do roku 2030 program MAB vyvinie a propaguje didaktické materiály v každej biosférickej rezervácii so zameraním na základné a stredné školy.
- Do roku 2030 program MAB uľahčí a implementuje projekty kombinujúce vzdelávanie, vedu, kultúru a komunikáciu s cieľom zabezpečiť udržateľnú budúcnosť a mier v súlade s globálnym občianskym vzdelávaním, s aktívnym a efektívnym zapojením celej rodiny UNESCO, najmä národných výborov MAB a národných komisií pre UNESCO.